

Leven in reservetijd: ontroerend, rauw en eerlijk

Ingeborg van Beek

Levensleef

LEVENSKUNST

KANKERZOOI

Jaarwisseling

Ik leun tegen het kookeiland van ons statige, dubbele bovenhuis dat Peter en ik vijf jaar geleden hebben gekocht. Het is prachtig gerenoveerd, met grote ramen en een woonkamer als een balzaal. Aan de voorkant kijken we uit op de Amstel. Het was Peters idee geweest om het oud-en-nieuwfeestje hier te vieren, wij hebben immers genoeg plek. Hij is even vuurwerk halen, want vanaf ons balkon is het als vooraan staan bij de intocht van Sinterklaas: je kunt het geknal meemaken, alles goed zien en de sfeer voelen. Onze twee jonge kinderen logeren bij mijn moeder.

Ik kijk naar mijn beste vriendin Fransje. Ze is overgekomen uit Barcelona en helpt me met hapjes maken en andere voorbereidingen treffen. We zijn al beste vriendinnen sinds de brugklas van de middelbare school. Al waren we compleet verschillend – zij een kakmeisje met een haarband, Corel-broek en kakkineuze loafers met franje, ik een punker met paars haar, veiligheids-spelden in mijn oren en tweedehandslegerkistjes – het was toch liefde op het eerste gezicht. We werden onafscheidelijke vrien-

dinnen en dat zijn we nog steeds, vele avonturen en vijfendertig jaar later.

Ondertussen staat ze twee dozen witte wijn uit te pakken en stopt ze in koelkast. ‘Alleen wit?’ vraagt ze.

‘We hebben een muur goud geveerd, en de overige muren en plafonds zijn wit.’

‘Want rode wijn op je verse wit gestucte muren, *fuckaroo*, dat zou zo kut zijn!’

‘Precies, *better safe than sorry* – geen rode wijn!’ zeg ik grinnikend.

Fransje propt de laatste fles witte wijn in de koelkast. Ik denk even aan mijn vader. Zijn man Jan en hij drinken alleen maar rood. Al was het maar omdat ze vinden dat je bij Franse kaasjes rode wijn hoort te serveren. Zo hebben mijn ouders mij opgevoed, nog voordat mijn vader twintig jaar geleden uit de kast kwam. Het is ook zo ongeveer het enige waar ze het nog steeds over eens zijn. En ja, dat ze samen treuren om die ongeneeslijke tijdbom die ze bijna drie jaar geleden in mijn kop ontdekten. Terwijl ik de drie flessen rood klaarzet die ik toch speciaal voor hen heb gehaald, draait Fransje zich om en stoot er een van het kookeiland.

‘O, nee! Kankerzooi,’ zeg ik, als de rode wijn tegen de witgelakte houten keukenkastjes aan spettert en een grote plas vormt op het visgraatparket.

‘Niets aan de hand,’ roept Fransje, en ze bukt. ‘Scherven brengen geluk.’ Dan kijkt ze ineens verschrikt op, met een rood hoofd. ‘Zei jij nou “kankerzooi”, Ingeborg?’

‘Ja, dat zei ik en ik schrik er zelf ook van. Maar ik mag het zeg-

gen. Kankerbende, kankerwif. Als iemand het zeggen mag, dan ben ik het.' Ik voel mijn wangen gloeien.

De keuken ziet eruit alsof er een rode fragmentatiebom is ontploft, overal liggen glassplinters en het ruikt naar alcohol.

Ik schold nooit met ziektes. Mijn Brabantse oma stierf aan longkanker, na een kort maar hevig ziekbed met benauwdheid en morfine tegen de pijn. In een van de laatste weken vroeg ze me of ik niet een xtc-pilletje kon regelen. 'Da wordt toch gemaakt hier in al die Brabantse drugslabs, of nie dan? Ik het geheurd dagge daar heel blij van wordt!'

Ik keek mijn oma met grote ogen aan. 'Maar oma, xtc is toch om op te dansen?'

Een paar dagen later stierf oma als heldin, negen kinderen en achttien kleinkinderen achterlatend. Sindsdien geldt de regel dat je niet mag schelden met een ziekte. Geen tering of tyfus. En zeker geen kanker.

'Kutjepikandijvie!' roept Fransje als ze met een doekje de troep probeert op te ruimen. We schieten in de lach, die net zo snel weer verdwijnt. Fransjes lach gaat over in huilen. Ze pakt me vast. 'Waarom nou jij? Ik bedoel, elke dag zijn er honderden mensen die een slechte diagnose krijgen, maar daar denk ik dan niet aan, dat zou ons niet gebeuren. Maar dus toch. En dan denk ik: waarom moet jou dit nu weer overkomen? Waarom ben jij nou, mijn allerbeste vriendin voor altijd, ongeneeslijk ziek?'

We staan in elkaars armen te powerjanken. Ik slik en aai Fransje over haar rug totdat ik weer kan praten.

'Het is wat het is.' Mijn stem klinkt gebroken. 'En ik wil niet in de slachtofferrol, want als je zielig bent, durf je niet te leven.'

Maar ik zou zo graag wat langer genieten van ons gezin, van de kinderen. Ik wil ze in het leven begeleiden, hun schoonheid zien. Ik wil ze dingen laten meemaken die ik ook heb meegemaakt. Het is zo fucking moeilijk en onverteerbaar hard dat ik ze zal moeten achterlaten. Al moet ik natuurlijk ook dankbaar en blij zijn, omdat de tumor zich al bijna drie jaar gedeisd houdt.' Met een zucht veeg ik de tranen en het snot van mijn gezicht.

Dan pak ik de waterkoker en hou die onder de kraan. Terwijl het apparaat begint te sissen, kijk ik naar buiten en denk aan Peter, mijn rots in de branding, de vader van onze kinderen en de man die ervoor zorgt dat het altijd goed komt. Momenteel gaan we door een wat minder vrolijke fase samen, we kibbelen over alles en ik voel me schuldig over mijn zakenpartner Mark, met wie ik een tijdlang een affaire had. Ook al is het nu over, het gevoel van spijt knaagt aan me. 'Hopelijk wordt het nieuwe jaar beter voor ons, Fransje.' Ik slik een brok angst weg. 'Ik voel me soms zo afgrijselijk eenzaam in mijn mentale strijd. Ik ga dood, net als de rest van alle mensen, we zijn allemaal zo sterfelijk als de hel. Ze vergeten alleen dat ik degene ben die weet dat ze éénder doodgaat. Ik ga het niet winnen van mijn hersentumor, maar elke dag is een cadeautje, extra tijd om met onze opgroeiende kinderen door te brengen.'

Fransje zet twee stappen mijn kant op en slaat haar armen om me heen. 'Die tumor moet zich nog een jaar of twintig gedeisd houden, ik kan je niet missen.'

'Je hebt gelijk, lieveling. Ik heb jou, en ik wil nog veel mooie herinneringen met je maken.'

Ik ruik haar parfum, voel haar natte wangen. Minstens twee

minuten houden we elkaar alleen maar vast. Ik merk dat mijn ademhaling rustiger wordt, dat ik zelf rustiger word en wat minder gespannen ben.

Ze komt overeind zodat ze me kan aankijken. ‘Wat zie je er lief uit, met zo’n jankhoofd.’

Fransje glimlacht, aait met de rug van haar hand over mijn wang. Er valt weer een lange stilte. Tot ik ineens weet wat ik wil vertellen. Fransje weet alles van mij en Peter.

‘Weet je, misschien ben ik niet altijd in staat om goed te communiceren met Peter omdat ik dat ook nooit echt geleerd heb thuis. Misschien kon ik daarom niet anders dan vluchten in een affaire, in feestjes, leven als een bezetene.’

‘Vluchten als een vorm van protest tegen een lot dat je niet kunt en niet wil accepteren, bedoel je?’

‘Ja. Ik bedacht me laatst: dit hele tumorgedoe doormaken voelt alsof een groot deel van mijn leven samengeperst wordt. En daardoor vergeet ik vaak open te staan voor nieuwe ervaringen in het nu, en het beste te maken van de situatie. Het leven heeft slechts één richting, en die kun je niet omkeren. Dus als je ziek wordt, zit er niks anders op dan dat te accepteren, met inbegrip van de gevolgen.’

Nu schiet Fransje in de lach. ‘Wat probeer je te zeggen, joh? Je praat als een India-Hindoe-Yoga-Goeroe-Namasté-Meditatie-Tempel-Monnik. Daar zouden we het Nederlandse Taalrecord met de hoogste scrabblescore mee verbreken, trouwens.’

‘Mooi, lach me maar uit,’ zeg ik. ‘Heb ik eindelijk eens een wijs inzicht, krijgen we dit.’

Fransje kan niet antwoorden, ze ligt voorover geklapt op het

keukeneiland te hinniken van het lachen. ‘Ga jij lekker de kracht van het nu in de praktijk brengen, schat. Zolang onze vriendschap maar blijft! En ik wil trouwens geen thee, doe mij maar een wijntje,’ zegt ze als ik de waterkoker wil pakken. Ik duik meteen de koelkast in en ontkurk een fles.

‘Salut, laten we proosten op zowel de lichte als de donkere kant van het leven.’ Fransje pakt het glas aan en lacht naar me. Als ik haar een zoen probeer te geven, belandt die ergens bij haar oor. ‘Ik ben zo blij dat je bestaat,’ fluister ik.

GELUKKIG NIEUWJAAR DAN

Jaarwisseling

Vier uur later is onze woonkamer getransformeerd tot een zuipkeet: overal staan lege bierflesjes, propvolle asbakken en de voorkamer is gevuld met zingende, dansende en lachende mensen. Daft Punk dreunt keihard door de speakers. Op de grond liggen scherven van kapotgevallen wijnglazen en de grond voelt koud aan mijn knieën als ik de scherven zo onopvallend en snel mogelijk bij elkaar probeer te vege. Echt kristal, gekregen van mijn moeder.

Mijn studievriendinnen Pauline en Marieke staan met hun armen gebroederlijk om elkaar heen mee te jammeren met de muziek. *‘One more time, we’re gonna celebrate, oh yeah, all right, don’t stop the dancing...’* Ze knallen met hun wijnglazen tegen elkaar. De luid kloppende aderen in mijn hals pompen in het ritme van de muziek bloed naar mijn hart, dat bonkt als een dubbele bas.

‘Moet jij niet ook weer eens gaan zingen, met je bandje?’ schreeuwt Marieke boven de muziek uit. Ik knik en steek mijn

duim omhoog. Het eerste goede voornemen, thanks! Ik omarm de vrouwen die ik al sinds onze studie aan de hotelschool mijn vriendinnen mag noemen, we zingen luidkeels mee. Fransje staat verderop te dansen en gebruikt haar glas als een denkbeeldige microfoon.

Ach.

You know I'm just feelin'

Celebration, tonight

Celebrate

Don't wait too late

Ik adem de muziek in en uit, kijk nog een keer rond in onze woonkamer. Wat een teringzooi.

Ik voel me ellendig en ben ook al een beetje aangeschoten door zeven glazen witte wijn; een combinatie die onheil voorspelt. Nadat ik de glasscherven in een lege doos naast de prullenbak heb gekieperd en met een theedoek de natte vloer een beetje heb gedept, loop ik naar de bank om me tussen Marieke, Pauline en Marye in te wringen. Ze zijn druk in gesprek met Maaïke, Claudia, Chrisje en Ilse. Marloes zit een capresestokje te eten van het bord met hapjes dat gevaarlijk staat te wiebelen op het randje van de bank.

'Mag ik er even bijjjjjhij,' roep ik wanneer ik me op Ilses schoot laat vallen. Ilse is een vriendin met wie ik de oorlog kan winnen. Ze laat een licht loeiend geluid horen en slaat haar armen om me heen. Zodoende liggen we een moment later over elkaar heen gevouwen op het hippe bankstel, dat is bekleed met een

duur soort leer waar elk spettertje wijn een nooit meer te verwijderen vlek op veroorzaakt. Twee jaar geleden gekocht toen ik hoogzwanger van Eline was en mijn marketingcommunicatiebureautje op volle toeren draaide. Tygo en Eline hebben 'm in anderhalf jaar getransformeerd tot een zitmeubel dat je zelfs in ruil voor een krat bier op Marktplaats aan niemand kwijt kunt. Omdat kinderen van één en drie jaar elk bankstel onder smeren met snot, fruit, sap en chocopasta, hebben Peter en ik besloten de aankoop van een nieuw exemplaar uit te stellen tot het moment dat ze oud genoeg zijn om te snappen dat je je handen aan iets anders afveegt dan aan een designmeubel.

Pauline klopt op mijn been. 'Alles onder controle, lieve gastvrouw?'

Ik forceer een glimlach en kijk haar aan. 'Ja joh, supergoed! Echt fijn om samen oud en nieuw te vieren, zooo gezellig!' Ik knijp mijn glas bijna fijn tijdens het uitspreken van deze keiharde leugen.

Pauline kijkt me aan. 'Ga nou niet opeens zo politiek correct doen, zeg. Ik ken je al heel lang, hè?' Ze legt haar warme hand in mijn nek en knijpt even. Het is alsof ze me lekprikt, en de tranen rollen over mijn wangen. 'Gaat het wel?' vraagt ze.

Ik wil iets zeggen. Het is feest, niemand zit te wachten op mijn waarheid – mijn angst voor proosten op een mooi nieuw jaar, terwijl ik een tijdbom in mijn kop heb zitten en dus helemaal niet weet of dat nieuwe jaar wel leuk wordt. Mijn twijfel over alles: mijn relatie, mijn werk, vriendschappen met mensen die me vooral zielig vinden met die kanker... Ik adem een keer diep in en uit en probeer in het moment te blijven, hier vanavond,

met mijn tien hartsvriendinnen plus aanhang. We kennen elkaar allemaal al heel erg lang. Ze staan verspreid door de kamer te praten, lachen, dansen en drinken. Annemieke, Christiane, Claudia, Fransje, Ilse, Marloes, Maaïke, Marye, Marieke, Pauline en Reineke. Dankbaar moet ik zijn. Ik pak Paulines hand vast om iets te zeggen. Maar verder praten is onmogelijk. De miljoenklapper van het studentenhuus op de hoek doet zelfs hier op tweehoog de ramen rammelen in hun sponningen. Op tv zie ik de cijfers van het nieuwe jaar in kleurige letters aan en uit knippen. Pauline en Marieke geven me een zoen.

‘Happy New Yeeeeeeaaaar!!!’ Dan trekken ze me omhoog van het bankstel en laten me wiebelend op mijn hakken achter om zich op de rest van de aanwezigen te storten voor gelukwensen. Hun geliefden staan hen met open armen op te wachten voor een uitbundige natte zoen.

Dries, mijn beste vriend, loopt driftig rond met glazen champagne, drukt mij een glas in mijn hand en kust me vluchtig op mijn wang. ‘Happy new year, moppie.’

Fransje port me in mijn zij en kust me op mijn mond. ‘Baby: WE GOT THIS.’

Ondanks het geschreeuw van mijn beste vriendin, het gedreun en geknal van de eerste vuurpijlen die in het raam aan de straatkant in prachtige kleuren oplichten, blijf ik als een levend standbeeld voor de bank staan en kijk voor me uit. Mijn vader ontkurkt een fles champagne. Hij vult drie glazen op het tv-meubel, de helft klotst ernaast en een flinke scheut gulpt over zijn jasje. Hij merkt er niets van. ‘Gelukkig nieuwjaar!’ schreeuwt hij. ‘Dat we dit moment nog maar vele jaren samen mogen beleven. Dat het

nog maar lang goed mag gaan. Jij, mijn lieve schat...' Hij maakt zijn zin niet af, maar trekt me naar zich toe en drukt me bijna plat tegen zijn borst. 'Ik hou van jou, en je weet het, hè: je hebt nog twee kinderen op te voeden, dus je gaat nog lang niet dood.' Zijn gezicht voelt nat als hij me kust. Ik sla mijn armen om hem heen. Jan, de partner van mijn vader, komt aanlopen en klopt me liefdevol op mijn schouder. 'De beste wensen voor jullie!'

'Goed,' zeg ik. 'Zullen we nu naar het vuurwerk gaan kijken?' Ik word de ruimte weer in geslingerd en ga vervolgens van hand tot hand. Steeds opnieuw voel ik zoenen, vriendschappelijke armen die me omsluiten, ik hoor lieve woorden en goede vooremens in mijn oor. Het duizelt me. Ik mompel wat vage teksten als 'dank je wel en van hetzelfde' terug en waggel naar de keuken. Ik bots tegen de man van Marieke op, die met een vuurpijl staat te zwaaien. Onder zijn arm hangt een vuurwerkpakket, de sigaret waar hij de lontjes mee gaat aansteken bungelt in zijn mondhoek.

'Pas op dat je de vloerbedekking op de trap niet in de fik zet!' Ik duw het traphekje open zodat hij naar beneden kan. Aan de herrie op de stoep te horen is de rest van de straat al volop bezig met het nieuwe jaar in knallen. Ik wurm me op een stoel bij de eettafel en verschuil me achter de grote champagnekoeler. Even ademhalen.

Dan spot ik Marieke, die met een servetje probeert een klodder eiersalade van de tafel te vegen. 'Vul mij nog even bij, wil je?' zegt ze, en ze schuift haar glas naar mijn kant van de tafel. Ik trek de fles Moët & Chandon uit het ijs en giet nog wat champagne in haar vette flûte.

Ik krijg opeens Peter in het vizier. Hij staat bij het raam te ro-

ken, het puntje van zijn sigaret licht op in de halfdonkere voor-kamer. De schemerlamp ligt in twee stukken naast hem op de grond. Ik registreer het alsof ik in een studentensoos sta waar alles uiteindelijk toch wel naar de klote gaat.

Waarom geven wij eigenlijk een feestje terwijl er nou uitge-rekend bij ons niks te vieren is? Ik probeer de gedachte weg te duwen. Ik ben toch die vrouw voor wie het glas altijd halfvol is? Dat zei mijn moeder nog toen ik de kinderen wegbracht. ‘Alles wat je aandacht geeft, groeit. Een leuk feestje bij jullie thuis, lekker samen het nieuwe jaar inluiden... Jij weet daar vast wat leuks van te maken!’

Wat leuks. Op mijn telefoon komt een appje binnen van Mark. *Mooi nieuw jaar, moppie, tot snel hoop ik.* Ik swipe het bericht weg. Eikel. Dan kijk ik nog eens naar het scherm van mijn te-lefoon om te zien hoe laat het is. Dertien over twaalf. Het nieu-we jaar is een kwartier begonnen. Waarom hebben Peter en ik elkaar nog geen gelukkig nieuwjaar gewenst eigenlijk? Heb ik niet net de hele kamer afgelebberd, iedereen geknuffeld? Ik loop naar hem toe, voel dat ik naar rechts zwik door mijn iets te hoge laarzen. Ik heb echt veel te veel gezopen. Ik kom zo hard aange-stampd dat ik tegen zijn rug aan val.

‘Gelukkig nieuwjaar, Peet.’ Als ik hem bij zijn schouders pak, draait hij zich om en kijkt me met een koude, harde blik aan. Ik schrik er zo van dat ik mijn handen meteen weer laat zakken. ‘Nou, gelukkig nieuwjaar dan maar?’ Het is meer een vraag dan een wens.

‘Whatever.’ Hij draait zich terug naar het raam.

Ik sta daar maar. In mijn hoofd schieten de gedachten zo mo-

gelijk nog harder dan de vuurpijlen buiten het raam af. Het is een zootje, ik krijg mijn gedachten op geen enkele manier geordend. Ik voel me dood vanbinnen, gevoelloos en ver uit elkaar gedreven.

Peter klemt zijn kaken op elkaar. Hij duwt me aan de kant, loopt terug naar de keuken. Fuck dit, denk ik. Ik heb hier niks meer te zoeken.

‘Oké, doe dan,’ zeg ik, alsof het me helemaal niks kan schelen. Na deze woorden klem ik mijn handen om de trapleuning naar de derde verdieping en stamp naar onze slaapkamer. Op de overloop moet ik gaan zitten om mijn laarzen uit te trekken, waarbij ik twee enorme ladders in mijn panty maak. Lekker boeien. Daarna sjoer ik mijn bloesje over mijn hoofd en maak mijn beha los. Het hoopje kleding mik ik in de hoek van de badkamer, waar ik zo goed en zo kwaad mijn tanden poets, en een paracetamol en valiumpil met water uit de Bumbalu-beker van de kinderen neem. Het T-shirt van Peter dat over de badrand ligt gebruik ik als pyjama. Zijn geur is ineens dicht bij me, waardoor mijn halfvolle glas alsnog leeggegoten wordt: ik voel me afgrijselijk kut ineens.

Vandaag vier ik mijn derde oud en nieuw sinds ik de diagnose kreeg. Ergens voel ik dat ik daar vrolijk om zou moeten zijn, maar de wetenschap dat een volgende kogel uit het ‘hersentumorpistool’ me zomaar ergens dodelijk kan treffen maakt me verdrietig. ‘Dag illusies, hallo realiteit,’ zeg ik tegen het plafond.

De eenzaamheid grijpt me naar de keel. Ik ben bang om vernietigd te worden en om alleen te zijn in mijn dood-zijn. Ik ben bang om wie ik liefheb los te laten. Ik vind loslaten überhaupt

iets heel moeilijk. Ik wil de mensen die mij dierbaar zijn en aan wie ik gehecht ben vasthouden. Gelukkig kruipt Peter straks naast me in bed en is alles weer goed. Met die gedachte huil ik de mascara van mijn ogen en stort in een primitieve slaap, vol fragmentarische, wild schokkende dromen golvend in witte wijn en champagne.